

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Høiskole

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Høiskole", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, University of Aarhus. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1847_891-intro-shoot-idm222.pdf (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Historikerstriden Wegener versus Dahlmann

Grundtvig satiriserer flere steder over lærde tyskere, som ifølge ham "ikke bryder sig stort om, eller kiender stort til det lille *Danmark*, men har dog længe, for Naboskabs Skyld, taget sig *skolemesterlig* af vor Opdragelse" (s. 9). Men længere fremme bliver den generelle anti-tyske satire skærpet til det yderste:

"Ligesom [...] alle de stormægtige *Tydske Keisere* i *Middelalderen* haardnakket paastod, at *Dan-Mark*, ligesom *Ucker-Mark* og hele *Mark-Brandenburg*, og saa mange andre '*Marker*,' hørde oprindeligt til det *hellige Romerske Rige*, [...] saaledes veed vi jo, at alle de stortalende *Tydske Skribenter* i det *Nittende Aarhundrede* ligesaa haardnakket paastaaer, at baade *Sønder* og *Nørre-Jylland* [...] og] de saakaldte *Danske Øer*, [...] må] indlemmes i det *Tydske Forbund*" (s. 19).

Et tysk krav på hele Danmark? Dette sidste udfald går tydeligvis længere end blot polemik imod den slesvig-holstenske bevægelse. Dennes mest vidtgående krav var jo alene Slesvigs og Holstens løsrivelse fra den danske helstat og Slesvigs optagelse i Det tyske Forbund, som Holsten allerede var medlem af. Men *hvilket* Danmarks indlemmelse i Det tyske Forbund?

Der var ikke noget sådant krav fra nogen side. Når Grundtvig bruger en så polemisk vending, må det højst sandsynligt forstås på baggrund af en aktuel historikerstrid om Danmarks historie frem til højmiddelalderen.

Den ansete tyske historiker Friedrich Christoph Dahlmann var siden 1842 professor i Bonn, tidligere docent i København og professor i Kiel og Göttingen. Han havde i en række værker beskæftiget sig indgående med hertugdømmernes historie. Han var oprindeligt tilhænger af den danske helstat, men ansås på dette tidspunkt (og anses stadig) for at være den slesvig-holstenske bevægelses ideologiske ophav. Som hans hovedværk regnes *Geschichte von Dänemark*, der udgaves i Hamburg 1840-1843; værket udkom desuden i dansk oversættelse fra 1841: *Danmarks Historie indtil Reformationen*; tredje dels sidste hæfte forelå på dansk netop i 1847.

Men allerede efter fremkomsten af værkets første bind på henholdsvis tysk og dansk reagerede den dengang 39-årige danske historiker Caspar Frederik Wegener med en 148 sider lang kritisk anmeldelse: *Om Dahlmanns Danmarkshistories Første Bind* (1841). Første bind omfatter tiden frem til Valdemar 4. Atterdag

Grundtvig ejede både Dahlmanns værk (på tysk) og Wegeners svar (if. Bogfortegnelse 1873, nr. 5.695-5.698); og der er særligt tre hovedpunkter i Wegeners kritik, som må have interesseret ham:

1) Dahlmann fremhæver ofte og med bemærkelsesværdig "Smaalighed" nogle af de danske middelalderkongers lensed eller formelle vasalforhold til de tysk-romerske kejsere (s. 31). Men om noget reelt vasalforhold var der aldrig tale, og dette tager Wegener også andre tyske historikeres udsagn i ed på (s. 33; se også s. 75 f. og s. 131 f.). Her er vel grunden til Grundtvigs polemik imod et angiveligt tysk krav på hele Danmark.

2) I behandlingen af sagnhistorien tillægger Dahlmann oftest udenlandske (islandske) kilder større vægt end de danske, navnlig Saxo (s. 5 f.). Dette kritikpunkt må have interesseret Grundtvig særligt, idet han selv havde forsvaret den saxoske tradition vedrørende sagnhistorien imod Dahlmann.

* I Grundtvig Arkivet, fasc. 267.2, befinder der sig 3 hefter med notater om Saxo samt et løst ark foldet til to blade med et upubliceret notat "Om Oldsagnene hos Saxo". Grundtvig henviser heri til en strid mellem Dahlmann og den danske Saxo-ekspert P.E. Müller om Saxos pålidelighed som historisk kilde og tager Müllers parti.

3) Wegener retter en sønderlemmende kritik imod de meget talrige fejl i den danske udgave af værket, men navnlig af, at oversættelsen overhovedet var blevet foretaget: "En Oversættelse af Dahlmanns Historie giver os en i tydsk Aand forfattet Danmarkshistorie, og en saadan var det - synes mig - naturligst, at vi søgte paa Tydsk" (s. 136). Det må være i tilslutning til denne kritik, Grundtvig bemærker, at "vore fleste *Oversættelser* af Tydske Bøger, er aldeles hovedløs" (1847, s. 17).

Symbolikken i striden mellem netop *denne* tyske og *denne* danske historiker må for Grundtvig have været slående: Selve den slesvig-holstenske bevægelses åndelige fader kontra C.F. Wegener, som bestred lektoratet i historie netop på Sorø Akademi.

Grundtvigs opgør i *Lykønskning til Danmark* med den slesvig-holstenske bevægelse i almindelighed og med tyske historikeres syn på Danmarks og Slesvigs historie i særdeleshed må ses på baggrund af historikerstriden mellem Wegener og Dahlmann.

* Det var hverken første eller sidste gang, Grundtvig tørnede sammen med Dahlmann. Året efter skrev Grundtvig i sit ugeblad *Danskeren*, at "det er snart en heel Menneske-Alder siden, at *Dahlmann* offentlig

krævede mig til Regnskab for den Udaad at ville *aandelig* bygge *Dannevirke* op paa ny [...] Det var i Anledning af Tidsskriftet 'Dannevirke' som jeg udgav i Aarene 1816 og 17" (Grundtvig 1848, s. 350). Det har endnu ikke været muligt at fastslå, hvilken udtalelse af Dahlmann, Grundtvig refererer til.